Fond Knihovny Jana Palacha rozšířily cenné knihy z pozůstalosti irského lingvisty

Knihovna Jana Palacha se může pochlubit neobvyklým přírůstkem. Docentu Ondřeji Pilnému z Kabinetu irských studií Ústavu anglofonních literatur a kultur FF UK se podařilo zprostředkovat velký dar keltologické literatury, téměř 170 knih z pozůstalosti po irském profesoru lingvistiky na University College Dublin, Connu R. Ó Cléirighovi. Jde o zcela ojedinělý soubor publikací s tematikou keltských jazyků a literatur od středověku až po současnost. Tímto rozhovorem s Ondřejem Pilným snad bude možné vyjádřit velké díky za neobyčejný dar všem, kteří se na něm podíleli.

Jakým způsobem se podařilo tak výjimečný soubor odborných publikací pro FF UK získat?

Knížky jsme dostali přes paní doktorku Věru Čapkovou, což je lingvistka původem z Československa, nyní už v důchodu, která po osmašedesátém roce zůstala s mužem v Irsku a působila tam na University College Dublin. Knihy pocházejí od jejího kolegy, slavného profesora lingvistiky Conna Ó Cléirigha, který zemřel v roce 1997. Jeho rodina rozdělovala knihovnu a tento fond nám byl nabídnut, protože na evropském kontinentě je velice málo knihoven, které mají tyto knihy k dispozici. Samozřejmě v tom hrál jistou roli vztah doktorky Čapkové k

Praze a k její alma mater. Paní doktorka na Filozofické fakultě UK studovala a vzpomněla si na nás. Věděla totiž, že již nějakou dobu rozvíjíme irská studia, a byl by to tedy dobrý základ pro další rozšiřování oboru především směrem k lingvistice irštiny a ke srovnávací jazykovědě se zaměřením na keltské jazyky.

O které jazyky se jedná?

Celkově je získaný knižní fond jakýmsi průřezem. Jeho těžištěm jsou knihy zaměřené na irštinu, od její nejranější středověké formy až po irštinu moderní. Co se týče moderní irštiny, je zde speciální část zaměřená na dialektologii, protože pan profesor Ó Cléirigh byl ve svém bádání o moderním jazyce orientován tímto směrem. Kromě různých slovníků a základních gramatik a obdobných textů jsou v našem novém fondu zastoupeny také edice středověkých rukopisů, kterých se v Irsku dochovalo poměrně hodně, protože s rozvojem keltské filologie se samozřejmě vydávaly materiály z nich vycházející. Jsou velice cenné. Ediční činnost tohoto základního fondu probíhala od konce 19. století až do 20. a 30. let století dvacátého. Dále jsou mezi darovanými i knížky zaměřené na další živé i mrtvé keltské jazyky, skotskou gaelštinu a bretonštinu, velštinu, manštinu a kornštinu, jazyk oblasti Cornwallu.

Knihy tohoto typu jsou jinde v Evropě těžko dostupné?

Na evropském kontinentě není tolik univerzit nebo institucí, které by tyto knížky měly. Také je zajímavé, že to nejsou publikace, které by se v dohledné době mohly ocitnout on-line, a to z důvodu především nedostatku finančních prostředků, ale i proto, že v Evropě se v poslední době minoritní obory tohoto

typu příliš nepodporují, takže zájemci o tuto oblast pracují povětšinou s klasickými těžkými knihami, jako je velký slovník irského jazyka, který čítá více než 2 500 stránek a na němž práce probíhaly od poloviny 19. století, kdy byly položeny základy keltské lingvistiky.

Kde můžeme v tuto chvíli do darovaných knih nahlédnout?

Knihy jsou všechny prezenčně přístupné v centrální Knihovně Jana Palacha, jen ještě asi deset titulů z těch přibližně sto sedmdesáti, které jsme dostali, je momentálně na převazbě. Když se nakonec povedlo sem k nám na fakultu takový vzácný fond přivézt, zkontrolovali jsme jeho fyzickou použitelnost a vzhledem k jejich věku a opotřebení jsme některé z knížek poslali s pomocí grantu Ministerstva zahraničních věcí Irska do převazby. Tyto výtisky by měly být připraveny k nahlédnutí do konce roku.

Jsou zájemcům k dispozici i zmiňované rukopisy?

Ano, tyto edice nebyly tak staré, bylo je tedy možné zprostředkovat rovnou. Jsou k nalezení prostřednictvím on-line centrálního katalogu knihovny, pomocí něhož se zájemci dopracují jistě i k dalším knihám z oboru, které jsou uloženy na různých jiných místech, včetně knihovny anglistiky. V anglistické knihovně je také určitý omezený fond věnovaný irské medievalistice, staré irštině, a máme také velmi slušný soubor, co se týče současné irské moderní literatury.

Jaká je situace v keltologii a studiu keltských jazyků v Čechách a v Praze? Kde je dnes možné tento obor studovat?

Existuje možnost věnovat se keltským jazykům v rámci studia

obecné a srovnávací lingvistiky, proděkan pro přijímací řízení a vnější vztahy dr. Bičovský dokonce napsal úvod do vývoje keltských jazyků, v podstatě základní příručku u nás. Na Ústavu anglofonních literatur a kultur již delší dobu nabízíme v rámci irských studií nejen studentům anglistiky či srovnávací lingvistiky, ale všem zájemcům z fakulty kurzy moderní irštiny na několika různých úrovních. Přímo keltologicky zaměřená katedra nebo obor u nás zatím není. V České republice však existuje několik málo jednotlivců, kteří se tomu či onomu keltskému jazyku věnují; ti byli nuceni získat své znalosti samostudiem.

Čím se teď v rámci irských studií zabýváte? Na čem pracujete?

Já osobně se věnuji anglicky psané irské literatuře. Nedávným projektem byla mezinárodní konference Metamorphoses, věnovaná dílu irského spisovatele Flanna O’Briena, která proběhla v září. Mimo to dokončuji knihu, která se věnuje irské literatuře jen částečně. Jde o monografii o grotesknu v současném irském, britském a americkém anglofonním dramatu. Kabinet irských studií bude za dva roky hostit mezinárodní doktorandskou konferenci irských studií a zároveň chceme uspořádat konferenci věnovanou literatuře v irštině. Plánujeme, že z velké části nebude konferenčním jazykem tohoto setkání mezinárodních odborníků angličtina, jak je obvyklé, ale irština. Tohle všechno je v tuto chvíli ve stádiu příprav.

Ondřej Pilný je docentem a vedoucím Kabinetu irských studií Ústavu anglofonních literatur a kultur na FF UK. V roce 2006 vydal monografii *Irony and Identity in Modern Irish Drama*. Je editorem knihy *J. M. Synge, Hrdina západu: Dramata a próza*, anotovaného vydání díla M. Synga v českém překladu, a šesti kolektivních monografií, nejnověji *Ireland and the Czech Lands: Contacts and Comparations in History and Culture* (s Geraldem Powerem, 2014) a *Prague English Studies and the Transformation of Philologies* (s Martinem Procházkou, 2012). Jeho práce o irském dramatu a literatuře byly publikovány v recenzovaných časopisech a monografiích v Irsku, Velké Británii, Maďarsku, Německu, Holandsku, Skandinávii a České republice. Ondřej Pilný působí také jako překladatel, do češtiny převedl hry Briana Friela, Martina McDonagha, Endy Walshe a J. M. Synga a román Flanna O'Briena *The Third Policeman*. Je jedním z editorů mezinárodního odborného časopisu *Litteraria Pragensia. Studies in Literature and Culture* vydávaného na ÚALK FF UK. Je viceprezidentem Mezinárodní asociace pro výzkum irských literatur (IASIL), viceprezidentem Evropské federace asociací a center irských studií (EFACIS) a členem výkonného výboru Irské společnosti pro výzkum divadla (ISTR).